

Rogers Személyközpontú
Oktatásért Alapítvány

Jó gyakorlatok az iskolai kortárs
bántalmazás kezeléséhez

STOP BULLYING – NO BULLYING

Interreg V-A Szlovákia Magyarország Együttműködési Program

Projekt száma: SKHU/1902/4.1/105

Projekt az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával valósul meg

Készítette a Rogers Személyközpontú Oktatásért Alapítvány megbízásából

a Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány

ISBN: 978-615-01-3031-6

Partnerséget építünk

www.skhu.eu

Európai Regionális Fejlesztési Alap

Tartalom

Tartalom	2
Bevezetés.....	4
A Bántalmazásmentes övezet című projektről.....	4
A kortárs bántalmazás	4
Jó gyakorlatok a kortárs bántalmazás kezelésére	6
Cél: A viselkedés megváltoztatása.....	6
Vezérelvek:	6
Segítő beszélgetés: értő figyelem, aktív hallgatás.....	6
Megbízott barátok.....	7
Megoldásfókuszú támogatócsoport.....	7
A Békés Iskolák kezelési módszere	8
Resztoratív módszerek	8
Szülő bevonása	9
Meghívott szakember bevonása	10
Online zaklatás	11
Mit tehet a felnőtt az áldozat érdekében?.....	11
Mit tegyen a gyerek, ha zaklatják az online térben?.....	11
Szűrőprogramok szülők számára	12
Jó gyakorlatok a kortárs bántalmazás megelőzésére.....	13
Cél: A gyerekek bizalmának megszerzése és megtartása.....	13
Vezérelvek:	13
Beszélgetés, resztoratív proaktív kör	13
Játék.....	14
Mese	15
Érzékenyítés drámával, színházi nevelési foglalkozással.....	16
Tematikus iskolai napok, társadalmi ügyekben.....	17
Mozaik-módszer	17
Kortárs segítők.....	18
Konfliktuskezelés resztoratív konferenciával	19
Lehetőségfókuszú megközelítés.....	20
Hová forduljunk segítségért?	21
Bántalmazás megelőzésével és kezelésével foglalkozó szervezetek:	21
Internetes biztonsággal foglalkozó szervezetek:.....	21

Drámapedagógia, színházi nevelés.....	21
A legkönnyebben használható szakirodalom	21
Játékgyűjteményünk	21

Bevezetés

A Bántalmazásmentes övezet című projektről

Az iskolai zaklatás (kortárs bántalmazás vagy bullying) sok gyerek és fiatal életének megkeserítője. Egy-egy bántalmazás napvilágra kerülésénél gyakran a hibáztatás és a büntetés fegyverével élünk, mivel úgy érezzük, ezen kívül nincsenek eszközeink – holott szükség lenne eszközökre a pedagógusok, a szülők és a gyerekek számára egyaránt. Ezt a hiányt kívánjuk betölteni a Stopbullying projekt megvalósításával, az INTERREG támogatásával, amelyben rajtunk kívül két szlovákiai magyar szervezet vesz részt.

A projektindító kutatás során az öt magyarországi és a hét szlovákiai partneriskolánkban először is feltérképeztük az aktuális helyzetet. A kapott eredmények alapján dolgozunk ezekkel az iskolákkal 2022 januárjáig. Együttműködésünk során az iskolák felső tagozatának összes fontos szereplőjét megszólítjuk, ezáltal a teljes iskola felé fordulunk. Támogatást és konkrét eszközöket adunk a pedagógusoknak, támogatást és ötleteket a szülőknek, valamint az együtt gondolkodás és a megoldás lehetőségét a gyerekeknek.

Programunkban főként a drámapedagógia segíti a bullying elleni harcot. A dráma modellezésre alkalmas eszköz, így a pedagógusoknak szóló tréningeken is alkalmazzuk. Nem csupán elméleti tudást nyújtunk ezáltal, hanem lehetőség nyílik az egyes módszerek kipróbálására is.

A gyerekekkel való találkozáskor különösen fontos, hogy a témáról főként a drámajátékbeli szerep védelmében essen szó. A mintha-környezetben az elképzelt szereplők elképzelt módon reagálnak, így a tét kisebb, mint a való életben. A valódi problémákra modellhelyzetekben próbálhatnak ki igazi megoldásokat a gyerekek, majd szerepen kívül közösen reflektálunk arra, ami történt.

A kortárs bántalmazás

Minden iskolában jelen van az agresszió, de nem minden agresszió vezet bántalmazáshoz. Ahhoz, hogy felismerjük a kortárs bántalmazást, majd megfelelő prevenció és intervenció eszközökhöz nyúljunk, érdemes kicsit gondolkodni az agresszió jelenségkörén.

Az agresszió kiváltó oka általában valamilyen frusztráció megélése, a negatív érzelmek, elsősorban a düh és harag túlradása. Ha méltánytalanság, sérelem ér minket, a feltámadó agresszív késztetések jeleznek és energiát adnak. Elfojtásuk megbetegíthet. Az agresszió szabadjára engedése viszont pusztít, veszélybe sodor másokat és magunkat is. Az iskolai agresszió egy olyan közegben jelenik meg, ahol a

diákok többsége heti 40 órát tölt, egy olyan közösségben, amelyet nem maga választott. Olyan tevékenységekben vesz részt, amelyek alakításába nem sok beleszólása van. Teljesítményét minősítik, társaival versenyeztetik, gyermeki szükségletei gyakorta nincsenek kielégítve. Mindemellett a stressz kezelésére, a negatív érzésekkel való bánás megtanulására kevés segítséget kap.

Fontos látni, hogy nem minden agresszió vezet bántalmazáshoz, zaklatáshoz, illetve, hogy a bullying folyamatának és a konfliktushelyzeteknek más a dinamikája. A pedagógus sokszor csak azt látja, hogy valaki a földön fekszik, megsérült vagy sír a másik bántása miatt. Mi történt? Aki vörös fejvel ütött, lökött, talán fenyegetve érezte magát? Feldühítették, esetleg provokálták? Érdekeit vagy méltóságát sértették? Azért bántott, mert a legjobb védekezésnek ezt érezte? Vagy mert nem tudott egy konfliktushelyzetet erőszak nélkül megoldani? Ezekben az esetekben az agresszió reaktív volt. Fontos megtudni, mi miért történt, és segíteni a gyerekeket a konfliktus rendezésében, illetve a negatív érzésekkel való bánás megtanulásában.

A földön fekvő gyerek bántalmazása mögött azonban lehet más előzmény is. Talán ő új gyerek, vagy valaki, aki valamiért „más”. Ő az, akit a legkisebb kockázattal lehet kiközösíteni, csúfolni, lökdösni, megverni. Ekkor a gáncsoló proaktív agressziójának vált áldozatává a bántalmazott.

A reaktív agresszió mögött sokszor konfliktushelyzet van, a proaktív agresszió a kortárs bántalmazás jelenségéhez kapcsolódik. A konfliktushelyzet nagyon leegyszerűsítve azt jelenti, hogy van két fél, akik között szembenállás, vélemény- vagy érdekellentét van. A zaklatás beindulásához ez nem szükséges.

A kortárs bántalmazás hosszan tartó, szándékos károkozás, megfélemlítés, verbális, érzelmi és fizikai bántás. A bántalmazók célja: hatalom a másik felett. A bullying társas jelenség, csak a bántalmazást eltűrő közegben valósulhat meg. A bántalmazó célja magasabb státusz elérése és megtartása a közösségben. A zaklatás fontos szereplői tehát a szemlélők is.

A bántalmazó jellemzően kiválasztja a leggyengébb láncszemet, és hogy ki a leggyengébb, az sokszor előítéletek mentén dől el. Éppen elég, hogy bármilyen dimenzió mentén kicsit kilógjon a sorból, vagy hogy újként kerüljön be egy már kialakult hierarchiájú csoportba.

Az erőszak a bántalmazó saját frusztrációjáról szól, de ennek a frusztrációnak semmi köze nincs az áldozathoz. Nem azért bántja őt, mert ő is bántotta, fenyegette vagy érdekeit sértette, hanem mert úgy véli, hogy következmények nélkül bánthatja. Erre a típusú erőszakra a stratégiát követő zaklatás, megfélemlítés, csicskáztatás jellemző. Ez sokszor rejtve marad a felnőttek előtt, vagy kevésbé ítélik meg súlyosnak.

A bántalmazás egyre gyakrabban jelenik meg – sőt, folytatódik – az online térben, ahol még könnyebben marad rejtve a felnőttek előtt. Az áldozat nehezen tud elmenekülni az online bántalmazás elől, folyamatos lehet a zaklatás, ezért ennek a bántalmazási formának a felismerésére és kezelésére kiemelt figyelmet kell fordítanunk.

Jó gyakorlatok a kortárs bántalmazás kezelésére

Cél: A viselkedés megváltoztatása

Vezérelvek:

- A legkisebb bántalmazási esetre is azonnal reagáljunk!
- Maradjunk higgadtak!
- Fegyelmezzünk, de ne büntessünk!
- A tettet minősítsük, ne az embert!
- Vonjuk be a folyamatba azt, aki jelezte a problémát, és az áldozatot is!
- Engedjük, hogy az áldozat eldönthesse, kik szereznek tudomást az esetről!
- Kezeljük a bántalmazást diszkréten, ne pletykáljunk a gyerekekről!
- Foglalkozunk a szemlélőkkel is!
- Ne az áldozatot hibáztassuk, együttérzéssel forduljunk felé! Később, higgadtan beszélhetünk vele arról, hogy ő hogyan tudna javítani a saját helyzetén.
- Ha súlyos az eset, vonjunk be szakembereket is!

Segítő beszélgetés: értő figyelem, aktív hallgatás

Ha bántalmazás jut tudomásunkra, szükség lesz négy szemközti, ítélezésmentes, őszinte beszélgetés lefolytatására előbb a bántalmazottal, majd a bántalmazóval. Tartsuk tiszteletben mindkét fél emberi méltóságát. Az áldozat felé teljes elfogadással és megértéssel forduljunk, ha tanácsolnánk neki valamit a továbbiakra, azt egy következő beszélgetés során tegyük. A bántalmazó felé is nyitottan forduljunk, ne vessük meg azért, mert rosszat csinált, hanem támogassuk, hogy jobb ember lehessen.

Az értő figyelem vagy aktív hallgatás olyan kommunikációs jártasság, amely segít az embereknek a problémák megoldásában. Gyakorlásakor a befogadó engedi, hogy a beszélő kielégítse a közlésre vonatkozó saját szükségletét. Ehhez a befogadónak a másik ember helyébe kell képzelnie magát (Gordon).

Az értő figyelem rendkívül hasznos a bántalmazás kezeléséhez is, mivel nyílt kommunikációs légkört teremt, és fokozza a partnerek közötti bizalmat. Alkalmazásával a befogadó megérti, hogy a közlő mit érez, illetve gondol a problémával kapcsolatban – vagyis a pedagógus képes átlátni és megérteni a bántalmazási esemény fontos körülményeit, illetve az áldozat és a bántalmazó érzéseit és gondolatait.

Fontos, hogy a beszélgetés során ne utasítsunk, ne vonjunk felelősségre, ne ítélezzünk. Kerüljünk minden hozzászólást, ami kioktatásnak vagy prédikációnak

tűnhet. Ne viccelődjünk, ne gúnyolódjunk. Ne várjunk logikus érvelést, fogadjuk el, ha érzelmek törnek elő. Ne adjunk tanácsot, hanem várjuk meg, mi születik meg a gyerekek fejében.

Sok türelemre és önfegyelemre van szükségünk tehát a segítő beszélgetéshez. Figyeljünk, kérdezzünk – főleg nyitott kérdéseket tegyünk fel. Adjunk teret az érzelmek megfogalmazásának. Jelezzük a testbeszédünkkel, bólogatással és hümmögéssel, hogy figyelünk. Ismételjük meg, amit különösen fontosnak tartunk, és a beszélgetés végén foglaljuk össze röviden, amit hallottunk.

Többet olvashatsz erről:

Dr. Thomas Gordon: *T.E.T. – A tanári hatékonyság fejlesztése* (ford.: Gorzó Andrea), Gordon Kiadó Magyarország, 2010

Megbízott barátok

Négyszemközti beszélgetés során kérjünk meg két-három érettebben gondolkodó, érzékeny és megbízható osztálytársat, hogy mivel nehéz helyzetbe került a társuk, adjanak neki két héten keresztül nagyobb figyelmet. Legyenek egy kicsit mellette erre a rövid időre, támogassák. Konkrétumokról ne beszéljünk az áldozattal kapcsolatban, ne beszélgessünk róla, csak a támogatásukat kérjük.

Két hét múlva újra beszélgessünk velük, hogy szerintük sikerült-e jobbra tenni a társuk helyzetét. Akár igen, akár nem, mindenképp köszönjük meg az erőfeszítést, amit tettek.

Megoldásfókuszú támogatócsoport

Az áldozattal folytatott négyszemközti beszélgetés során írjunk egy névlistát: kik azok, akik a legtöbb nehézséget okozták számára, kik azok, akik a legtöbbször szemtanúi ezeknek az eseményeknek, illetve kik a bántalmazott (potenciális) barátai. Ha úgy érzi, hogy nincsenek támogatói, írjuk fel annak a társának a nevét, akit szívesen tekintene barátjának. A listán szereplő 4-5 gyerek lesz a támogatócsoport. Velük egyeztessünk egy időpontot, amikor nyugodt körülmények között együtt le tudunk ülni egy csoportos beszélgetésre, amelyen az áldozat szerepében lévő nem vesz részt. Ennek során arra keressük a választ, hogyan tudnának abban segíteni a jelenlévők, hogy a bántalmazott is boldog lehessen az iskolában.

Konkrét javaslatokat várjunk, amelyeket a következő két-három hétben meg is valósítanak. Három hét múlva ismét megkérdezzük az áldozatot, hogy változott-e a helyzet. Ha nem érzékelt változást, újra üljünk össze a támogatócsoporttal, hogy tisztázzuk, miért nem valósult meg mindaz, amit elterveztünk. Folytassuk a köröket mindaddig, amíg sikerül eredményt elérni. Ebben az esetben dicsérjük meg a támogatócsoportot, értékeljük az erőfeszítést és a pozitív hozzáállást.

Többet olvashatsz erről:

Sue Young: *A megoldásfókuszú iskolák – a bántalmazáskezelésen túl* (ford.: Ékes-Erdélyi Klaudia), SolutionSurfers Magyarország Kft, 2018

A Békés Iskolák kezelési módszere

A pedagógus a rendzavaró viselkedésben meglátja a hatalmi harcot, és erre azonnal felhívja az osztályközösség figyelmét.

A hatalmi dinamika a következő: a bántalmazó nem érzi jól magát a bőrében, ezért a saját jobb közérzete érdekében rá akarja erőltetni az akaratát a környezetére. Ehhez talál egy gyenge láncszemet, az áldozatot, aki a bántalmazó számára megfelelően reagál. A pedagógus rámutat, hogy ez bántalmazás, amelyben a közösség többi tagja adja a tömegbávizist – így mindenki egyaránt felelős.

A bántalmazási dinamikákat meg kell ismertetnünk a gyerekekkel, és meg kell érteniük, hogy nem engedhetnek teret a bántalmazásnak. Ha minden egyes bántalmazási eseményre sikerül reagálnunk, nem fajulhat el a kortárs bántalmazás, nem alakulhat ki az ismétlődő dinamika.

Többet olvashatsz erről:

Békés iskolák: www.bekesiskolak.hu

Resztoratív módszerek

A résztoratív technikák alapvető hozadéka, hogy az elkövető szembesülhet azzal, mit okozott. Ennek következtében megszülethet benne a belátás, őbenne is megszilárdulhat a közösségi norma. A vétkes számára jóvátételt jelöl ki a közösség, így megkönnyebbülhet az áldozat is. A folyamatban a közösség minden tagja részt vesz.

A legkisebbnek tűnő bántalmazási helyzet esetén is rendezzünk reaktív kört. Ülünk körbe, és reagáljunk arra, ami történt. Hallgassuk meg a közösség minden tagját, mindenki beszéljen az érzéseiről, gondolatairól. Ha a feltárásnak és kibeszélésnek ez a módja rendszeressé tud válni a közösségben, várhatóan egyre ritkábban jelentkeznek ilyen jellegű problémák.

Többet olvashatsz erről:

Békés Iskolák: www.bekesiskolak.hu

Kecskeméti Mária – Csomortáni Zoltán – Petróczi Erzsébet – Polyák Ferenc – Tóth Gyula Ernő: Resztoratív eljárások az osztályban, In: Új Pedagógiai Szemle, 2012. 07. 08. pp. 158–173, https://epa.oszk.hu/00000/00035/00153/pdf/EPA00035_upsz_2012_07-08_158-173.pdf

Kalmár Margit – Nagy Éva (2012): Resztoratív technikák egy iskola életében, In: Új Pedagógiai Szemle, 2012. 07. 08. 143–157, http://epa.oszk.hu/00000/00035/00153/pdf/EPA00035_upsz_2012_07-08_143-157.pdf

Szülő bevonása

Amikor a pedagógus tudomására jut egy bántalmazási esemény, előbb-utóbb elkerülhetetlen a szülő bevonása. Beszéljünk előbb a bántalmazó, majd az áldozat szülőjével négy szemközt. Ítékezés nélkül, személyesen, élőszóban mondjuk el a történeteket. Lehetőleg a gyerek is legyen jelen. Kérjük a szülő együttműködését, és kérdezzük meg a szülőt és a gyereket, ők miben látnák a megoldást.

Fontos alapelvek a bántalmazó gyerekekkel kapcsolatban szülőként és pedagógusként a következők: ne büntessük a gyereket, hiszen a büntetés miatt saját magát tekinthetné áldozatnak, így empátia helyett könnyen önsajnálatot érezhet. Figyeljünk arra, hogy az elkülönítés („azonnal menj be a szobádba / menj ki a teremből!”), a megalázó bánásmód, az érzelmi elutasítás és a szégyenérzet elérése is büntetés. Ezek helyett az empátia kialakítása a célunk, az, hogy a bántalmazó megértse, mit érezhet az áldozat. Ehhez fegyelmezésre van szükség, vagyis annak a határnak a megszabására, hogy mit tehet a gyerek, és mi az, amit nem. Ezután lehetőséget kell adnunk, hogy a bántalmazó jót tegyen, illetve hogy építő jellegű tevékenységekhez kapcsolódhasson. Ez a változtatás elindítását jelenti: előzzük meg az eset megismétlődését. Ne erőltessük a megbánást és a kibékülést, hanem segítsünk eljutni odáig.

Az áldozatszerepben lévő gyerekekkel kapcsolatos beszélgetésen a következőkre figyeljünk: mindvégig mutassuk ki, hogy az áldozat oldalán állunk. Higgyünk neki, fogadjuk el az érzéseit. Ha látjuk, hogy ő is hibázott a viselkedésével, és van ötletünk, miben változtathatna, hogy jobb legyen neki a közösségben, mindenképpen egy későbbi beszélgetésen hozzuk elő a témát. Annak, aki érzelmileg érintett, szenvedő és megalázott állapotban van, ne adjunk tanácsot (ez áldozathibáztatás), hanem minden eszközünkkel támogassuk, mutassuk ki a szeretetünket és együttérzésünket. Tudnunk kell, hogy mindig a zaklató a hibás, mindig ő tehet a bántalmazásról. Segítsük viszont abban az áldozatot, hogy közösen végiggondoljuk, mit tudna tenni önmaga védelmében. Ebben a folyamatban a felnőttek kérdezzenek, a gyerek találja ki a cselekvési lehetőségeket. (Azt se tanácsoljuk neki, hogy kerülje el a bántalmazót, és azt se, hogy verekedjen meg vele.)

Gyakran nem elég, hogy a zaklató és az áldozat szerepében lévő gyerek szülőjével beszél a pedagógus, hanem muszáj összehívni az egész szülői közösséget. Ebben az esetben vezetni kell a beszélgetést, és ez általában nem könnyű. Ha a pedagógus úgy érzi, hogy nem lesz képes uralkodni az indulatain, vagy nem biztos magában annyira, hogy képes legyen kezelni a szülői indulatokat, érdemes külső facilitátort hívni.

Egyes osztályfőnökök úgy tapasztalták, hogy az online szülői értekezleten kevésbé esnek egymásnak a szülők, jobban tiszteletben tartják a határokat, mint az élő

találkozásokon. Ennek a különbségnek az is lehet az egyik oka, hogy az online találkozásnak van időkerete, mert az élőben tartott értekezleteken sokszor órákon keresztül nem sikerül lezárni a megbeszélést.

Meghívott szakember bevonása

A kortárs bántalmazás megállításának a kulcsa általában az, hogy felnőtt segítséget kapjon a közösség. Ahhoz azonban, hogy elmondják a gyerekek, mi a probléma, kevés a pedagógus akarata.

Gyakran előfordul, hogy a gyerekek jobban megnyílnak, ha külső emberrel beszélgetnek, mint amennyire a pedagógus felé képesek nyitottnak lenni. Külsős segítségével sokszor mélyebb dolgokba is bele lehet látni, így mélyebb összefüggések derülhetnek ki a problémákkal, a bántalmazással kapcsolatban.

Ennek a kívülről érkező felé megajánlott bizalomnak több magyarázata lehet. Elképzelhető, hogy a gyerek vagy az osztály nem bízik eléggé a pedagógusban, és azért nem tud megnyílni előtte. Az is lehet, hogy fontos a gyerekeknek a pedagógus, ezért nem akar neki csalódást okozni, nem akarja, hogy a tanár rosszat gondoljon róla. Az is előfordulhat, hogy nem tudja az egyén vagy akár a közösség egy része, hogy ha segítséget kér a pedagógustól, akkor mi fog történni, és ez tartja vissza attól, hogy jelezze a problémát. Akár az is lehet, hogy a bajban lévő nem akarja, hogy az iskolában kiderüljön, mik történnek vele a közösségben, nehogy beszéljenek róla a háta mögött. Ebben az esetben egyértelműen könnyebb elmondani egy idegennek a kínos dolgokat.

Fontos őszintén szembenézni azzal, vajon az adott közösség miért nem vállalja fel a pedagógus felé a problémát, illetve megtalálni a legjobb külső segítséget: szociális segítőt, pszichológust, színházi nevelési vagy drámapedagógiával foglalkozó csoportot, resztoratív facilitátort vagy egyéb szakembert.

Online zaklatás

Mit tehet a felnőtt az áldozat érdekében?

Manapság a gyerekek nagyon nagy hányada találkozik valamiféle zaklatással az interneten. Rendkívül nehéz kérdés, hogy mi, felnőttek hogyan tudunk segíteni ennek megelőzésében, illetve kezelésében. Több szempontból is hátrányból indulunk. Egyfelől sok pedagógus és szülő iskoláskorában nem volt még okostelefon, és nem voltak még közösségi oldalak, így életkorukból adódóan nem rendelkeznek saját tapasztalattal a témában. Másfelől a gyerekek, digitális bennszülöttekként rengeteg időt töltenek a digitális térben, úgyesen kezelve a különböző platformokat. Abban is verhetetlenek, hogyan tudják a felnőttek számára rejtve tenni mindezt.

Az online zaklatók rendkívül mély sebeket tudnak ejteni az áldozataikon, hiszen az egyes csoportokban vagy oldalakon megjelent rágalmakat, kínos fotókat, gonosz hozzászólásokat és egyebeket rengetegen látják, a kínos helyzetbe hozott bántalmazott teljesen tehetetlen és kiszolgáltatott. Gyakran az egyetlen kiutat az jelenti számára, ha sikerül elmondania a problémát egy felnőttnek, akiben megbízhat, és aki jól tudja kezelni a dolgot. A „jól kezelni” ebben az esetben azt jelenti, hogy meghallgatjuk őt, ítékezés nélkül, és elkerüljük, hogy az áldozatot felelősnek kiáltssuk ki. Értjük el, hogy ne reagáljon a provokációra, inkább mentse el minden bizonyítékot, és lépjen ki az adott platformról. Felnőttként fontoljuk meg, van-e olyan súlyú probléma, amely akár a rendőrségi feljelentést is indokolttá teheti.

Az internetes zaklatás gyakran az iskolai közösségen belül, főleg osztálytársak között játszódik, kiegészítve az osztályteremben megjelenő bántalmazást. Ebben az esetben különösen fontos, hogy foglalkozzunk a történetekkel. Nagy a felelősségünk, hiszen hiába az iskolai időn túl történik a bántalmazás, mégis csak az osztályközösségen belül, így nem bújhatunk ki a probléma alól. Tudatosítsuk újra és újra, hogy a kortárs bántalmazás társas jelenség, amely csak az agresszivitást és a hatalmi harcot eltűrő közegben tud kiépülni. A biztonságos iskolai közösség létrejöttéhez elengedhetetlen a felnőttek segítsége. Ők tudják megmutatni az utat a békés egymás mellett éléshez, és segíteni, hogy az ehhez szükséges erkölcsi értékek belsővé válhassanak a gyerekek számára.

Mit tegyen a gyerek, ha zaklatják az online térben?

1. **STOP!** – Ne válaszoljon semmit, hiszen minden szó csak olaj a tűzre, újabb bántalmazást szül.
2. **KÉPERNYŐFOTÓ!** – Bármilyen platformon kerül sor a zaklatásra, bizonyítékra van szükség.
3. **LETILTÁS!** – Miután elmentette a bizonyítékot, haladéktalanul blokkolja a feladót.
4. **JELENTÉS!** – Szóljon olyan felnőttnek, akiben megbízik, és jelentse a weboldal üzemeltetőjénél is a bántalmazást.

Szűrőprogramok szülők számára

Minden szülő szeretné megvédeni a gyermekét a veszélyektől, és minden pedagógus célja, hogy segítse ebben a szülőt. Veszélyek azonban nem csak a való életben leselkednek a gyerekekre és a fiatalokra, hanem az online térben is. A felnőttek számára azonban kevésbé egyértelmű, hogy mit is lehet tenni a védelmükben a digitális térben: a kutatások szerint csupán a szülők elenyésző hányada használ valamilyen szűrőprogramot az online veszélyek kivédésére. Fontos látnunk, hogy ezek a korlátozások nem a gyermekeink ellen, hanem értük és az ő védelmük érdekében történnek.

A szűrő- és internetvédelmi programokban többek között beállíthatók: a nem kívánatos tartalmak szűrése, napi időkorlát, az internethez férés időpontja, közösségi portálok használata, a keresések felügyelete és a szülői felügyelet biztosítása.

Az alább következő linkek csak gondolatébresztők, számtalan egyéb ingyenes és fizetős program található a neten. Érdeemes az internetszolgáltatónál is érdeklődni.

Többet olvashatsz erről:

<http://mte.hu/gyermekbarat-internet/internetes-szuroprogramok/>

<https://nmhh.hu/dokumentum/173242/szuoszoftverek.pdf>

https://nmhh.hu/cikk/187272/Szuoszoftverek_a_karos_internetes_tartalmak_ellen_gyerekar

https://hu.vpnmentor.com/blog/a-legjobb-szuloi-felugyeleti-appok-android-iphone/?keyword=&geo=1032301&device=&ad=434072717477&gclid=EAlalQobChMIhanVhsS67glVthkGAB3OaQ2zEAAYASAAEgK7EvD_BwE

Jó gyakorlatok a kortárs bántalmazás megelőzésére

Cél: A gyerekek bizalmának megszerzése és megtartása

Vezérelvek:

- Legyünk őszinték a gyerekekkel!
- Legyünk hitelesek!
- Abban, hogy mit osztunk meg magunkról (pedagógusként és gyerekként egyaránt), húzzunk tágabb kereteket, de a határok legyenek élesek és egyértelműek. A határokon belül a pedagógus is vállalja a magáról való megosztást: beszéljen bátran az érzéseiről, a gondolatairól!
- Tartsuk meg a gyerekek titkait, ne éljünk vissza a bizalmukkal!

Beszélgetés, resztoratív proaktív kör

Az első pillanattól rendszeresen beszéljünk, és játsszunk minél többet. Ezzel teret adunk annak, hogy a gyerekek felvállalják önmagukat, megismerjék egymást és fejlődjenek a szociális készségeik. Ez az alapja a békés, biztonságos közösségnek, így alakulhat ki az empátia, az egymás iránti felelősség és az önfegyelem. Ahol biztonságban érik magukat a gyerekek, és emberszámba veszik egymást, ott az osztály tagjai nem lesznek tehetetlen szemlélők egy bántalmazási próbálkozás esetén.

Ne engedjük, hogy klikkesedjenek, hiszen az a kortárs bántalmazás melegágya. Erősítsük a kapcsolatot az összes gyerek között, és különösen figyeljünk a periférián lévőkre. Ebben segíti a pedagógust a rendszeres szociometriai felmérés.

Nagyon fontos, hogy segítsük a beilleszkedést, ha új gyerek jön az osztályba. Beszéljünk a többiekkel arról, hogy milyen érzés újnak lenni egy közösségben (pl. edzésen). Szerencsés, ha a pedagógus előre tájékozódik, kicsit megismeri az új osztálytársat, mielőtt belép a közösségbe. Így stratégiát készíthet, hogy kivédje a beilleszkedés esetleges nehézségeit. Mindenképpen próbáljuk elérni, hogy őszinte légkörben minél hamarabb minél mélyebben megismerhessék egymást – ez az alapja az elfogadásnak, és az új gyerek bántalmazását is így tudjuk leginkább megelőzni. De vigyázzunk: ha a tanár látványosan és túlságosan a szárnyai alá veszi az újat, előfordulhat, hogy „bezzeg-gyerek” lesz, és a többiek féltékenyek lesznek rá. Ezzel pedig pont a pedagógus segítheti elő a bántalmazás kialakulását.

Rendszeresen vezessünk az osztályban proaktív köröket: amikor egy-egy fontos kérdést, amely lényeges lehet a bántalmazás megelőzésében, adott keretek között,

közösen megvitatunk. Mindenképpen üljünk ilyenkor körbe, használjunk „beszélő tárgyat”, hogy csak az szólalhasson meg, akinél az a bizonyos tárgy van. Adjuk körbe vagy annak, aki szeretne megszólalni, de legyen lehetősége megnyilvánulni a közösség minden tagjának. Alkalmazzunk énközlést és nyitott kérdéseket.

Többet olvashatsz erről:

Békés Iskolák: www.bekesiskolak.hu

Kecskeméti Mária – Csomortáni Zoltán – Petróczi Erzsébet – Polyák Ferenc – Tóth Gyula Ernő: *Resztoratív eljárások az osztályban*, In: *Új Pedagógiai Szemle*, 2012. 07. 08. pp. 158–173, https://epa.oszk.hu/00000/00035/00153/pdf/EPA00035_upsz_2012_07-08_158-173.pdf

Kalmár Margit – Nagy Éva (2012): *Resztoratív technikák egy iskola életében*, In: *Új Pedagógiai Szemle*, 2012. 07. 08. 143–157, http://epa.oszk.hu/00000/00035/00153/pdf/EPA00035_upsz_2012_07-08_143-157.pdf

Játék

A gyerekek anyanyelve a játék. Ma már elfogadott tudományos tény, hogy a játék biológiai készítés, és emellett a tanulás kiemelkedő, ha nem a legfontosabb színtere: a többiekkel való játék során alakulnak a szociális készségek, mint kommunikáció, konfliktuskezelés, együttműködés, természetesen sok-sok fizikális készség mentén. A gyerekeknek a játék emellett joga is – a Magyarország által is elfogadott és törvényi szintre emelt Egyezmény a Gyermekek Jogairól alapvető jogként definiálja a játékhoz és szabadidőhöz való jogokat.

A játék egyben a feldolgozás színtere. A gyermek, aki életében teljes mértékben kiszolgáltatót a felnőtteknek, a játék védett terében (amelyet Winnicott, a pszichológus átmeneti térnek hív) a maga ura, hat arra, ami ott vele történik, és olyan dolgokat is kipróbálhat és begyakorolhat, amit a való életben még nem, vagy épp sohasem.

A legjobb játék a szabad játék, ez nem kérdéses. Felnőttként a mi dolgunk biztosítani azt, hogy a gyerekeknek legyen ideje és tere egymással, kötetlenül játszani. A szabad játék belülről motivált, önállóan irányított, és nincs meghatározott iránya, célja, vagy ha igen, azt a gyermek maga találja ki. Mint a játékkal foglalkozó terapeuták bizonyították már sokszor, ez a szabad játék a szórakozáson és az önfejlesztésen túl (nem iskolai órán szoktunk megtanulni pl. fára mászni vagy bunkit építeni) a belső feszültségek levezetésének színtere, a saját konfliktusok feldolgozásának helye, ezért is alkalmazzák tudatosan a gyerekekkel történő terápiás munkában. Sokféle játék létezik, mindegyikben ezerféle dolgot tapasztal és próbál ki a gyermek: a szerepjátékok (pl. babázás, vagy kitalált történetek eljátszása) a kommunikációs és társas készségek, konfliktuskezelés gyakorlásának terepe, a szabályjátékok (mint a kidobózás) a szabályok elfogadásának, együttműködés gyakorlásának a terepe, és a harci verekedős játékok pedig a saját és mások

erejének, sérülékenységének megtapasztalásának színhelye. Épp ezért mindegyik féle játékot engedni kell, keretek között, és odafigyelve, hogy ne váljon a játék maga a bántalmazás színterévé.

A vezetett játékok már pedagógiai célúak: aki játszatja őket, a saját céljait követi, ami ettől még nem jelenti azt, hogy a gyerekeknek ez ne lenne ugyanolyan jó tapasztalás. A vezetett játékok a szabad játékot is gazdagíthatják, a gyerekek új dolgokat próbálhatnak ki általuk, és arra is lehetőséget adnak, hogy olyan gyerekek játszanak együtt, akik maguktól ezt nem tennék.

A bántalmazás megelőzésére választott játékok elsődleges célja az önismeret, az érzelmi intelligencia fejlesztése, az empátia fejlesztése, egymás megismerése, és az elfogadás növelése. Az iskolai bántalmazás – mint a bántalmazás általában – ugyanis arra tud épülni, hogy a bántalmazó nem tudja, és nem akarja látni, felfogni a másik érzéseit, nem látja őt emberként, illetve arra, hogy a szemlélődők nem mernek, vagy nem akarnak megszólalni. Ha a gyerekek ahhoz szoknak hozzá, hogy az érzésekről lehet, sőt kell beszélni, és a nyitott, bizalmi kommunikáció jelen van az osztályban, az eltitkolt bántalmazás esélye, és a bántalmazás hallgatóságos elfogadása is csökken.

Azt javasoljuk, hogy a gyerekekkel heti szinten (sőt akár napi szinten) játszanak, akár csak 10-15 percet óra elején, hogy gyakorlattá alakuljon a közös játék. Honlapunkon játékgyűjtemény is található, a bántalmazás ellen játszható játékokkal.

Többet olvashatsz a játékról:

https://rogersalapitvany.hu/wp-content/uploads/2020/06/ARTPAD-Jo-gyakorlat-gyujtemeny_HU.pdf

Mese

A népmesék (csakúgy, mint a népdalok és mondókák), a hétköznapitól eltérő módon mutatják be a világot. Ezekben a mesékben az ember még nem távolodott el a természettől – mi több, a természeti lények a kitalált meselényekkel együtt gyakran fontos szerepet játszanak. A népmeséket megvizsgálva láthatjuk, hogy a bennük szereplő emberek harmóniában élnek a természettel, ha pedig nem, akkor súlyos következményekkel kell szembenézniük (például sárkányok, viharok, a mindent felperzselő nap, vagy a dühöngő tenger alakjában).

Boldizsár Ildikó néprajzkutató és meseterapeuta szerint a népmesékben általános emberi szituációk jelennek meg – sőt elmondhatjuk, hogy mindenfajta élethelyzetre és konfliktusra megtaláljuk a megfelelő népmesét. Elődeinknek még szoros kapcsolata volt a népi kultúra szimbólumrendszerével, így amikor egy mesélő előadott egy történetet, az emberek pontosan értették jelentését, és maguk is át tudták élni a viszontagságokat, melyeken a főhős keresztülment, míg végül (a hallgatósággal együtt) győzedelmeskedett.

Ily módon tehát a népmesék mintát adtak (és a mai napig adhatnak) személyes problémáink megoldására, és sokat tanulhatunk belőlük az emberi kapcsolatok természetéről.

Ha ugyanis mélyebbre ásunk a népmesék világába, azt tapasztaljuk, hogy tulajdonképpen általános emberi helyzetekről szólnak. Vannak például történetek a szülői házból való elköltözésről, házasságon belüli problémákról, testvérek közti, illetve szülők és gyerekek közti konfliktusokról, barátságokról és számos egyéb témáról. Szereplőik végül mindig megtalálják a megoldást problémáikra: személyiségük fejlesztésével eléri, hogy király vagy királynő váljon belőlük (tehát uralkodnak saját életük felett), megölik a sárkányt (vagyis legyőzik saját rossz szokásaikat és hozzáállásukat), és varázserejű tárgyakra tesznek szert (tehát újabb készségeket és ismereteket sajátítanak el). Láthatjuk tehát, hogy a népmesék valójában nem varázspálcákról és szörnyetegekről szólnak, hanem emberi kapcsolatokról, a különböző élethelyzetekben való helytállásról, és hogy a bennük szereplő emberek, helyek és tárgyak mind-mind belső világunk részeit képezik.

„Egy öregember egyszer így szólt az unokájához: Kisfiam, tudd meg, hogy két farkas küzd egymással mindannyiunkban. Az egyikük a Gonosz. Ő a harag, féltékenység, kapzsiság, rosszindulat, hazugság és önzés. A másikuk a Jó. Ő a béke, öröm, szeretet, remény, kedvesség, alázat, együttérzés és az igazság. – A fiú erre elgondolkodott, és azt kérdezte: Melyik farkas győz a végén? – Az öregember egy pillanatnyi csend után felelt: Az, amelyet táplálsz.” (Amerikai indián népmese)

Többet olvashatsz a mesékkal végzett pedagógiai munkáról:

Boldizsár Ildikó: *Meseterápia – Mesék a gyógyításban és a mindennapokban*, Magvető Kiadó, 2019

Érzékenyítés drámával, színházi nevelési foglalkozással

A szerencsés osztályoknak van drámaórájuk, amit hozzáértő drámatanár tart, aki kedvet is csinál a közös játékhoz. A jóízű közös játék már önmagában sokat tud tenni a bántalmazás ellen. Mégis az ilyen szerencsés osztályoknak is javasoljuk, hogy időnként látogassanak el külső helyszínre, drámapedagógus szakemberek által vezetett foglalkozásra.

A színházi nevelési vagy komplex drámafoglalkozáson résztvevő gyerekek úgy érzik, jól játszanak, dolgoznak a játékbeli közös ügy érdekében. Együtt töltik az időt, nevetnek, beszélgetnek, új arcot mutatnak egymás előtt. Az ő céljuk a jóízű játék, az együttlét.

Eközben megvalósul a drámapedagógus célja is: a rejtett tartalom kibontakozik. Gyerek és drámatanár közösen gondolkodik azon a problémán, ami az adott korosztály számára aktuális, ami a gyerekek életében valamilyen módon megjelenik. Amiről a játékban véleményt nyilvánítanak, amivel kapcsolatban stratégiát alakítanak ki, taktikán dolgoznak. Az ötleteket játékban próbálhatják ki, a szerep

védelme alatt. Mindenki tudja, hogy az adott ember nem saját gondolatait hallatja, hanem a főszereplő szempontjából nézi a dolgokat, pedig talán éppen a saját húsba vágó problémájával kapcsolatban jutott valami megoldásra.

A drámafoglalkozáson tapasztalatok alapján való tanulás történik. A kitzűzött pedagógiai cél úgy tud megvalósulni, hogy a gyerekek, fiatalok új élettapasztalatot szereznek. Kockáztatnak, a sérülés lehetősége nélkül. Az itt tanultakat aztán akár tudatosan, akár tudattalan mintát követve, könnyen beépítik a való életbe.

Többet olvashatsz a játékról és a drámáról:

https://rogersalapitvany.hu/wp-content/uploads/2020/06/ARTPAD-Jo-gyakorlat-gyujtemeny_HU.pdf

Tematikus iskolai napok, társadalmi ügyekben

Külföldön számtalan helyen hagyomány az iskolákban, hogy bizonyos napokat egyes társadalmi ügynek szentelnek. Ezeknek a programoknak nagy hatása van az egész iskolára: érzékenyítik a közösség tagjait a gyengébbek, az elesettek és a másság iránt, illetve segítjük az el- és befogadást. Rendezhetünk kisebbségi napot, így megismerkedhetnek a gyerekek a Magyarországon élő kisebbségek kultúrájával. Témánk lehet az egyes vallások jellegzetességeinek megismerése éppúgy, mint a szexuális kisebbségek, vagy a fogyatékkal élők vagy életének nehézségei.

Találjuk ki úgy a programot, hogy az adott ügyvel kapcsolatos felvilágosítás mellett legyenek érdekes és játékos feladatok a témában. A gazdag, színes közös program önmagában is közösségépítő jellegű, így alkalmas a bántalmazás megelőzésére.

Mozaik-módszer

Elliot Aronson módszere, amelyet az 1970-es évek elején próbált ki Amerikában, rendkívül jó eredményeket hozott. Alkalmazásának következtében igen nagy mértékben csökkent az iskolai agresszió és a kortárs bántalmazás szintje. Az addig majdnem végzetessé fajuló etnikai problémák megoldódtak, a módszerrel tanuló diákok között pozitív kapcsolatok és elfogadó légkör alakult ki. Jelentős mértékben fejlődtek a társas készségek, nőtt az intelligenciaszint.

A Mozaik-módszer lényege a következő: a megtanulandó tananyagot négy-öt részre osztjuk. Mindegyik részhez rendelünk egy „szakértői csoportot”, ők együtt fogják feldolgozni a saját anyagukat. Ezután vegyes csoportokat, „mozaikcsoportokat” alkotunk úgy, hogy a tananyag minden részéhez legyen ember a vegyes csoportban a szakértői csoportokból. A mozaikcsoportokban már mindenki a saját részét kell hogy megtanítsa a többieknek.

Ezáltal a közösség minden tagja kiemelt figyelmet kap, mindenki egyformán fontosá válik, senki nélkül nem működik a közösség egésze. Mindenki tanul a másiktól és tanítja is a társait, tehát a szerepek folyton változnak, nem csontosodhatnak be.

Csak úgy tud bárki jó jegyet szerezni, ha képes a csoport minden tagjával együttműködni. Fontos tehát, hogy a csoportok összetételét is rendszeresen változtassuk.

Többet olvashatsz erről:

Iskolai veszélyek, szakmai szerkesztők: Aáry-Tamás Lajos – Joshua Aronson, Complex Kiadó

Kortárs segítők

A kortárs segítők olyan „átlagos” diákok, akik önkéntesen vállalják, hogy különféle, a kortárs segítők csoport által szervezett tevékenységek keretében aktívan bevonódnak az iskolai környezetük alakításába, emellett segítők attitűddel fordulnak diáktársaik felé, támogatva ezzel kortársaikat, az iskolai közösséget. A kortárs segítség gyakorlata alapvetően arra a tapasztalatra épít, miszerint a tinédzserek sokszor aktívabban vesznek részt maguk által, ill. kortársaik által szervezett programokon. Szívesebben vesznek és kérnek egymástól segítséget, ha kérdésük van vagy bajba kerülnek. A kortárs programban résztvevők a korosztályuknak megfelelő módon és mértékben vállalnak felelősséget. Megtapasztalhatják, hogyan lehetnek ráhatással saját életük és környezetük alakulására. A program akkor tud hatékonyan működni, ha a kortárs segítők és mentoraik felismerik a saját iskolai közösségük igényeit, és azokra reflektálva dolgozzák ki saját cselekvési tervüket, kortárs segítők képzését és az általuk megvalósítható programokat.

A kortárs segítők iskolai közösségen belüli legfőbb szerepe az, hogy „jelen legyen” és megkereshető legyen azon kortársak számára, akik valamilyen problémával küszködnek. Az újonnan érkező diákok fogadása, az új iskolai környezetbe való beilleszkedésük segítése: segítségnyújtás a hétköznapi iskolai életben való eligazodáshoz. Törődés a diáktársakkal, baráti kapcsolatok kialakítása és a szabadidős tevékenységekbe való bekapcsolásuk. A magányos, kirekesztett, perifériára szorult gyerekek felismerése, beilleszkedésüknek, integrálódásuknak a segítése. Az iskolai élet mindennapos történéseinek szemmel tartása. A különböző iskolai problémák észlelése. A problémával küszködő fiatalok meghallgatása, támasz és segítség felajánlása. Szükség esetén jelzés a felnőtt segítők felé és segítség kérése.

A bullyingban érintett gyerekek számára a szünetek a legrettegettebb időszakok. A kortárs segítők csoportok többféleképpen is megkönnyíthetik, biztonságosabbá tehetik ezeket az időszakokat. Két megvalósult példa: közös játékokra invitálás az udvaron töltött szünetekben, illetve beszélgető- és pihenősarok kialakítása egy nem használt helyiségben, ahol mindig van legalább egy kortárs segítők. Sok gyereknek könnyebb nem egy csoporthoz fordulni, nem egy csoportban bízni, hanem egy-egy személyben. Van olyan iskola, ahol a felső tagozatba lépők automatikusan kapnak egy idősebb segítők, akihez fordulhatnak bármilyen kérdéssel, problémával, illetve aki segít nekik a beilleszkedésben.

A kortárs segítő csoportja mindig felnőtt csoportvezetők, mentorok koordinálása mellett dolgozik. A mentorok által megtartott képzések, tréningek, felkészítő konzultációk során sajátítják el a fiatalok a segítő munkához szükséges kompetenciákat. A mentorok nyújtanak folyamatos támogatást és vállalnak felelősséget a csoport munkájáért. A kortárs segítő program mentorai egyszerre látnak el támogató, irányító és koordinációs feladatokat, felelősséggel tartoznak a csoport működéséért, ugyanakkor ők maguk is felelősséggel ruházzák fel a kortárs segítő diákokat. Lehetőséget biztosítanak és kereteket adnak a fiatalok tevékenységeinek.

Többet olvashatsz erről:

https://childhub.org/sites/default/files/attachments/mentorkezikonyv_kortars_segites.pdf

Konfliktuskezelés resztoratív konferenciával

Amikor nagyobb konfliktushelyzet áll elő az osztályban, aminek kapcsán károkozás történik, amely akár anyagi, akár lelki sérelem lehet, felülről jövő büntetés helyett a közösség tagjai alaposan előkészített tárgyalás során, közösen hozhatnak döntést a megkönnyebbülés érdekében.

A facilitátor előzetesen egyeztet az összes érintettel, hiszen mindenki, aki valamilyen szinten érintett volt az esemény során, meghívást kap a resztoratív konferenciára. Előzetesen átadja minden résztvevőnek mindazokat a tény- és érzelmfeltáró kérdéseket, amelyek a tárgyaláson is elhangzanak majd. Így felkészülhet mindkét fél és segítőik, valamint a közösség többi érintett tagja, akik szemlélőkként, szemtanúkként vagy kisebb mértékben elszenvedőkként voltak jelen az eseménynél.

A tárgyaláson először az elkövető és segítői, majd az áldozat és segítői kapnak szót. A facilitátor felteszi az előre megbeszélte kérdéseket, amelyek alapján a tényekről és az érzelmekről egyaránt őszintén beszélhet a két fél. Ezután kapnak szót a közösség tagjai, szintén az előre egyeztetett kérdések mentén. Ezt követően egy kötetlenebb beszélgetés keretében a közösség egésze dönt arról, milyen jóvátétel kell ahhoz az elkövető részéről, hogy az áldozat és a közösség is képes legyen felülemelkedni a történeteken. Ezt a jóvátételt egy leírt megállapodásban rögzíti a facilitátor, majd a megállapodást minden résztvevő aláírja. Végezetül teljesen szabadon beszélgethetnek a résztvevők, hogy feloldódhasson a feszültség.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a megállapodást az aláírók 95 százaléka betartja.

Többet olvashatsz erről:

Békés Iskolák: www.bekesiskolak.hu

Kecskeméti Mária – Csomortáni Zoltán – Petróczi Erzsébet – Polyák Ferenc – Tóth Gyula Ernő: *Resztoratív eljárások az osztályban*, In: *Új Pedagógiai Szemle*, 2012. 07. 08. pp. 158–173, https://epa.oszk.hu/00000/00035/00153/pdf/EPA00035_upsz_2012_07-08_158-173.pdf

Kalmár Margit – Nagy Éva (2012): *Resztoratív technikák egy iskola életében*, In: *Új Pedagógiai Szemle*, 2012. 07. 08. 143–157, http://epa.oszk.hu/00000/00035/00153/pdf/EPA00035_upsz_2012_07-08_143-157.pdf

Lehetőségfókuszú megközelítés

A bántalmazás megelőzésére a legjobb módszer, ha sikerül a lehető legpozitívabb közösséget létrehoznunk. Ezzel kapcsolatban tűzzünk ki, illetve pontosítsuk az elérendő céljainkat. Mire van szüksége a mi közösségünknek, hogy valóban bántalmazásmentes övezet, békés, boldog közösség legyünk?

Ehhez minden közösségben vannak már működő saját jó gyakorlatok, legfeljebb nem tudatosan alkalmazzák azokat a közösség tagjai. Fontos tehát felmérnünk, hogy a mi osztályunkban, illetve a mi iskolánkban milyen pozitív hozadékkal járó gyakorlatokat alkalmazunk. Mi működött a múltban, és mi működik most? Vegyük számba mindazt, ami az eddigi gyakorlatunkban e cél felé segít minket eljutni. Gondoljuk végig, milyen készségek, képességek adottak ehhez a közösségben. Készítsünk listát, beszéljünk az összes eleméről.

Támaszkodjunk ezekre az erőforrásokra: készítsünk tervet, hogyan használhatnánk ki jobban ezeket – még jobban aknázzuk ki a lehetőségeinket.

Ezt a munkát többféleképpen végezhetjük. Alkalmazhatjuk tantestületi keretek között, ez iskolai szinten nagyon hatékony lehet, márpedig a kortárs bántalmazás jelenléte általában rendszerszintű, az egész iskolai közösséget érintő probléma. Alkalmazhatjuk osztályszinten is, ez esetben a gyerekekkel való közös gondolkodás teheti mikroközösségi szinten hatékonyá a lehetőségfókuszú megközelítést.

Többet olvashatsz erről:

Sue Young: *A megoldásfókuszú iskolák – a bántalmazáskezelésen túl*, SolutionSurfers Magyarország Kft, 2018

Hová forduljunk segítségért?

Bántalmazás megelőzésével és kezelésével foglalkozó szervezetek:

Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány: www.kekvonal.hu

Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány: www.hintalovon.hu

Sokszínűség Oktatási Munkacsoport: www.sokszinusegoktatas.hu

Internetes biztonsággal foglalkozó szervezetek:

Internet hotline: www.nmhh.hu/internethotline

Safer Internet: www.saferinternet.hu

Digitális gyermekvédelem: www.digitalisgyermekvedelem.hu

Drámapedagógia, színházi nevelés

SzínJátszóTér Drámapedagógiai műhely: www.szinjatszoter.hu

Káva Kulturális Műhely: kavasinhaz.hu

Kerekasztal Színházi Nevelési Központ: www.kerekasztalsinhaz.hu

Nyitott Kör Egyesület: www.nyitottkor.hu

A legkönnyebben használható szakirodalom

Barbara Coloroso: Bullying – Zaklatók, áldozatok, szemlélők (ford.: J. Füstös Erika), Harmat Kiadó, 2020

Sue Young: A megoldásfókuszú iskolák – a bántalmazáskezelésen túl (ford.: Ékes-Erdélyi Klaudia), SolutionSurfers Magyarország Kft, 2018

Jesper Juul: Gyerekkori agresszió – Az erőszakos viselkedés kezelése (ford.: Dr. Fáy Tamás), Móra Kiadó, 2015

Iskolai veszélyek, szakmai szerkesztők: Aáry-Tamás Lajos – Joshua Aronson, Complex Kiadó
Békés Iskolák: www.bekesiskolak.hu

Kecskeméti Mária – Csomortáni Zoltán – Petróczi Erzsébet – Polyák Ferenc – Tóth Gyula Ernő: Resztoratív eljárások az osztályban, In: Új Pedagógiai Szemle, 2012. 07. 08. pp. 158–173, https://epa.oszk.hu/00000/00035/00153/pdf/EPA00035_upsz_2012_07-08_158-173.pdf

Kalmár Margit – Nagy Éva (2012): Resztoratív technikák egy iskola életében, In: Új Pedagógiai Szemle, 2012. 07. 08. 143–157, http://epa.oszk.hu/00000/00035/00153/pdf/EPA00035_upsz_2012_07-08_143-157.pdf

Játékgyűjteményünk

Időről időre megújuló, a kortárs bántalmazás megelőzésére szolgáló játékgyűjteményünket megtalálja honlapunkon:

www.rogersalapitvany.hu